

HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Högskriften

Personaltidning för Högskolan i Jönköping • Nr 5 • 10 november 2009 • Årgång 19

Många vill läsa vid
högskolan i vår, s. 13

Högskolans
organisation, s. 4-7

Vem leder vem i
skolan?, s. 12

5/09

Gjutning – högskolans största
forskningsgrupp, s. 8-9

Bra utgångsläge för 2010

Efter åtta veckor som tf. rektor har jag konstaterat att jag har fått goda möjligheter att lära mig något nytt. Vill därför inleda detta nummer av Högskriften med några högst personliga reflektioner utifrån min tid som ung lärare innan jag tar itu med högskolans möjligheter i den närmaste framtiden.

Lärande i arbetslivet, vid högskolan

Ett sätt att lära sig något är att envist försöka göra sådant som man inte redan kan. Och kanske finns det i grunden inget annat sätt, om man tänker efter. Många forskare försöker till exempel envist förstå sådant som man inte redan förstår.

Mitt första heltidslärary jobb var ett lektorsvikariat i Karlstad i början på 90-talet. Detta var på den gamla goda tiden då "lärandemål" och "anställningsbarhet" var okända begrepp. För att skriva en kursplan i matematik räckte det att sammanfatta valda delar av lärobokens innehållsförteckning.

En gång fick jag – något förvånande med tanke på att jag på den tiden inte hade någon som helst högskolepedagogisk utbildning – en osannolikt positiv kursvärdering. Det var ju trevligt. Men vad hade jag egentligen gjort annorlunda? Nästan ingenting!

Uppmärksamhet som pedagogiskt knep

Jag hade undervisat som vanligt enligt den matematiktradition som jag själv hade fostrats i som student. Förutom att jag aldrig hånade studenterna när de ställde triviala frågor.

Men att jag hade noterat att det var lätt hänt att man ägnar all lektionstid åt det fåtal studenter som ställer många frågor. För att undvika att gå i den fällan hade jag använt några lektioner till att pricka av varje student på en lista och prata i

Foto: Patrik Svedberg

Tf. rektor Anita Hansbo

några minuter med var och en dem. ”Hur går det med studierna, hur gör du när du studerar på egen hand, hur resonerar du för dig själv när du försöker lösa den uppgift som du just nu jobbar med?”

Detta banala grepp – att uppmärksamma varje student som student under några få minuter – hade studenterna aldrig varit med om tidigare. Så de klev upp till studierektorn och sjöng mitt lov. Det krävdes inte mycket för att tända en pedagogisk stjärna på Karlstadhimlen i början av 90-talet!

Det vi riktar uppmärksamhet mot växer

Åter till nutid och Högskolan i Jönköping. Från de utvärderingar som vi själva och andra gör kan vi dra slutsatsen att utbildningen och forskningen med stödverksamheter vid Högskolan i Jönköping överlag fungerar utmärkt. Profileringen mot internationalisering, entreprenörskap och samverkan med arbetslivet är framgångsfaktorer där vi skiljer ut oss substantiellt från andra högskolor. Antalet ansökningar har ökat rejält, och både utbildningsanslagen och forskningsanslagen ökar inför 2010.

Självklart finns här också utmaningar att ta tag i, stora som små. Men vi får för den skull inte fastna i problemfokusering. Det vi riktar uppmärksamhet mot växer.

Uppmärksamma våra möjligheter

Under 2010 och 2011 finns några möjligheter för högskolan som är viktiga nog att uppmärksamma särskilt. De har legat till grund för de budgetramar som stiftelsestyrelsen just har fastställt. Mer detaljer och kommentarer till budgetramarna för 2010 finns att läsa i eNyhetsbrevet nummer 5 (se www.hj.se/personal). Men det räcker ju inte att lägga en budget.

Vi ska

- lyckas öka utbildningens attraktivitet och kvalitet så att vi får en större andel av nationella sökande när ungdomskullarna minskar från 2012 och framåt
- lyckas rekrytera betalande studenter för avgiftsfinansierad utbildning
- lyckas öka konkurrenskraften i externfinansierad forskning – här ingår att förbereda för generationsskiftet bland de forskare som nu drar in mest pengar
- lyckas öka utfallet vad gäller publiceringar och citeringar
- lyckas öka kostnadseffektiviteten utan att tappa kvalitet för att frigöra resurser för kommande förändringar och strategiska satsningar.

Andra viktiga frågor som är mer avgränsade, men likväl av betydelse för hela högskolan, är att hitta kloka strategier och extern finansiering för den tekniska forskningens fortsatta utveckling, och att få examensrätter i den nya lärarutbildningen där kraven kommer att höjas då ämneslärarexamina införs.

Jag kan inte tro att detta skulle vara omöjligt vid Högskolan i Jönköping. Om vi bara utgår från allt det som vi redan är bra på, och lär oss resten genom att envist göra sådant som vi inte redan kan.

Anita Hansbo

ANITA HANSBO | NOVEMBER 2009

Avtackning Thomas Andersson

22 oktober avtackades rektor Thomas Andersson.

Foto: Lena Halldorf

SUMMARY IN ENGLISH

”Gjuterisalen” inaugurated at the School of Engineering

In October, the School of Engineering inaugurated a new place for meetings within the area of casting, the room called ”Gjuterisalen”.

– Casting is a an important area to the School of Engineering. We hope that the new room can help to make the area even more visible. We will use the room

for education, public defenses of doctoral theses and guest lectures, says Ingvar L Svensson, Professor in Materials and Manufacturing, specialising in casting.

Vaccination for all staff - influenza type A(H1N1)

The University plans to do the vaccinations during week 47 and 48. Detailed information regarding time

and schedule etc. will be announced on www.hj.se/eng/staff.

4,5 millions to researchers at JIBS

Mattias Nordqvist, Associate Professor, has been granted SEK 1,025,000 and Anna Larsson, PhD, has been granted SEK 455,000 by the Swedish Research Council per year for a three years period.

BRA ATT VETA OM

Högskolans organisation

Foto: Kontrast Foto, Ljungby

Högskolan i Jönköping är en stiftelsehögskola och har en för Sverige ovanlig organisation. Men hur ser den egentligen ut? Högskriften reder ut några av begreppen.

Högskolan är en av tre högskolor i Sverige med enskild huvudman som har rätt att ge doktorsexamen, de andra två är Handelshögskolan i Stockholm och Chalmers i Göteborg.

Fyra fackhögskolor och ett servicebolag

Stiftelsen Högskolan i Jönköping bedriver sin verksamhet i fem aktiebolag som stiftelsen äger till 100 procent. Bolagen är Hälsohögskolan, Högskolan för lärande och kommunikation, Internationella Handelshögskolan, Tekniska Högskolan och Högskoleservice. De fyra förstnämnda kallas fackhögskolor och där bedrivs utbildning och forskning, Högskoleservice är den gemensamma serviceorganisationen.

Varje år ger stiftelsen bolagen övergripande uppdrag som styr deras verksamhet. Det är också stiftelsen som tillsätter bolagens styrelseordförande, och respektive styrelse tillsätter bolagets verkställande direktör. Vid fackhögskolorna är vd även akademisk ledare.

Så började det

Det var svenska staten som bildade Stiftelsen Högskolan i Jönköping och gav den dess stadgar. 1993 beslutade Sveriges riksdag att ombilda två statliga högskolor, Högskolan i Jönköping och Chalmers tekniska högskola, till stiftelsehögskolor för att de i den formen skulle bidra till förnyelse av svensk utbildning och forskning. Den 1 juli 1994 övertog den nya stiftelsen verksamheten vid den statliga Högskolan i Jönköping.

Stiftelsehögskolan och staten

Vid stiftelsehögskolans start slöts ett långsiktigt ramavtal med staten om verksamhetens mål, innehåll och principer. Förhållandet mellan Högskolan i Jönköping och staten regleras alltså i avtal, medan statliga lärosäten är myndigheter som lyder under regeringen.

Högskolans verksamhet granskas av Högskoleverket och högskolan lyder under lag om tillstånd att utfärda vissa examina. Även offentlighetsprincipen gäller för högskolan men däremot gäller inte högskoleförordningen. Vill du läsa mer om lagar och regler besök gärna Högskoleverkets webbplats www.hsv.se

Stiftelsestyrelsen och rektor

Stiftelsestyrelsen med rektor som verk-

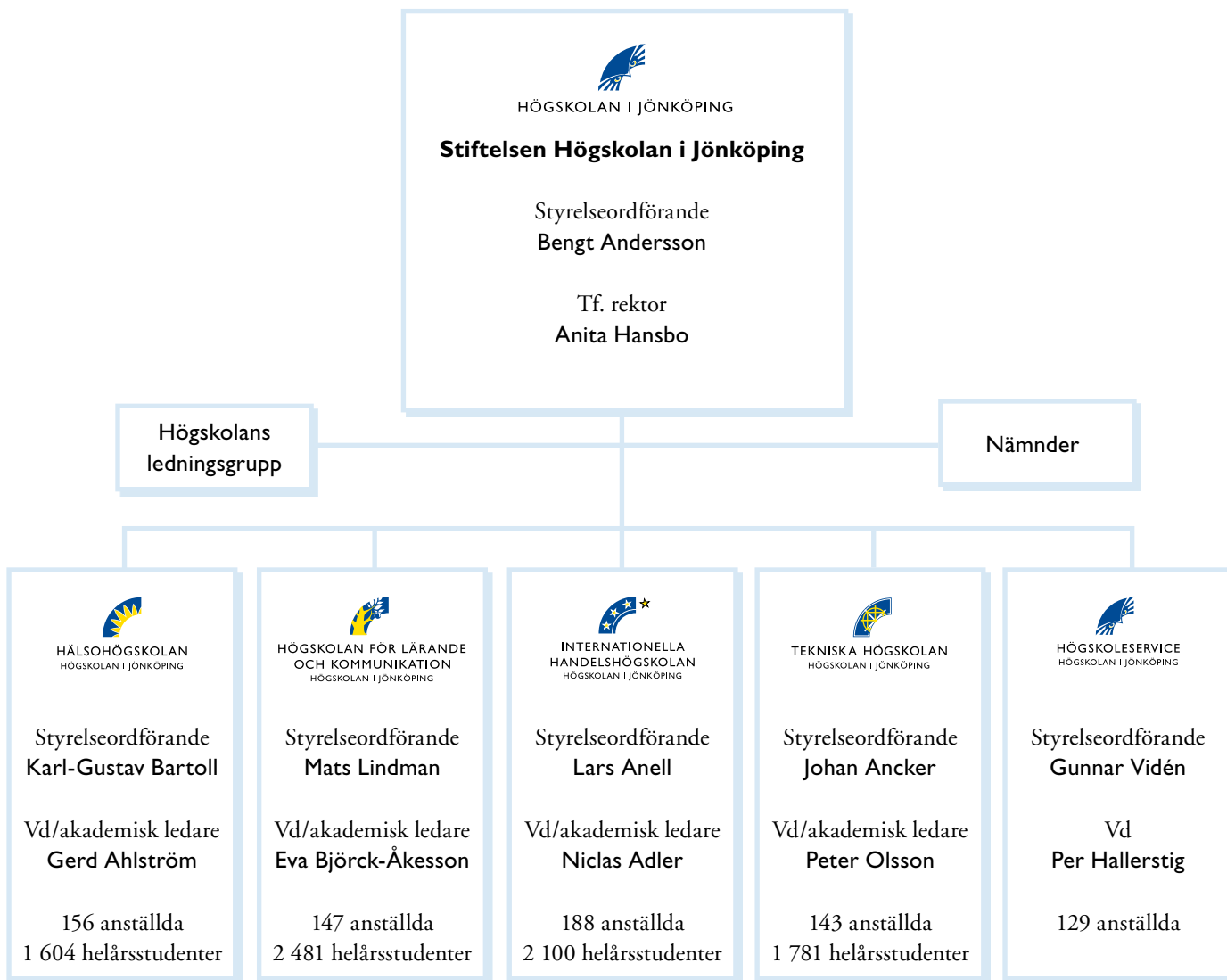
ställande ledamot har det övergripande ansvaret för Högskolan i Jönköping. Regeringen utser ordföranden och ledamöter i stiftelsestyrelsen medan lärare och studenter utser sina egna representanter.

Till stöd för rektors beslut finns högskolans ledningsgrupp där samtliga bolags vd:ar samt högskolans ekonomichef, informationschef och personalchef sitter med. Dessutom har rektor till sin hjälp ett kansli.

Känner du till att...

- Stiftelsestyrelsen utser högskolans rektor, medan det är regeringen som utser rektorerna vid statliga lärosäten.
- Högskolans examensrättigheter och vetenskapsområde har getts till Stiftelsen Högskolan i Jönköping. Det är alltså inte den enskilda fackhögskolan som har examensrättigheterna.
- Examensrätterna får högskolan av regeringen, i enlighet med den lag som ger regeringen rätt att ge examensrätter till så kallade privata utbildningsanordnare.

LÄS MER: På nästa uppslag ser du hur organisationen ser ut vid en av högskolans fackhögskolor.

Källa antal anställda och helårsstudenter: Högskolans årsredovisning 2008.

Styrelsen för Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Ordförande och externa ledamöter utsedda av regeringen från 2007-05-01 till och med 2010-04-30.

Ordförande:

Bengt Andersson, direktör, f.d. vd Husqvarna AB

Per-Anders Rydelius, professor, Astrid Lindgrens Barnsjukhus, Stockholm

Kerstin Bergh, bankdirektör, Nordea, Stockholm

Ledamöter:

Lars Isaksson, f.d. förbundsordförande, Huskvarna
Stefan Attefall, riksdagsledamot (KD), Jönköping
Bicky Chakraborty, vd Elite Hotels of Sweden, Stockholm
Cecilia Hertz, vd Umbilical Design AB, Stockholm
Margareta Persson, riksdagsledamot (S), Jönköping

Tf. rektor Anita Hansbo, ledamot enligt stiftelsens stadgar.
Universitetslektor Lennart Christensson, utsedd av lärarna vid högskolan.

Ordförande i Jönköpings Studentkår, utsedd av studenterna.
Sekreterare i styrelsen är rektors sekreterare.

Hälsöhögskolan – en av fyra fackhögskolor

Varje bolag vid högskolan har sin egen organisation. Hur hänger de ihop med resten av högskolan? Hälsöhögskolan och dess vd Gerd Ahlström blir här exempel på hur en fackhögskola förhåller sig till stiftelsen och de övriga bolagen.

Hälsöhögskolan är en av fyra fackhögskolor vid Högskolan i Jönköping och ett av de ledande lärosätena i Sverige för utbildningar på grund-, avancerad och forskarutbildningsnivå inom hälsa, vård och socialt arbete. Hälsöhögskolan är organiserad som ett aktiebolag inom Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Uppdrag från stiftelsen

Hälsöhögskolan är ett aktiebolag som ägs helt av Stiftelsen Högskolan i Jönköping. Varje år ger stiftelsen uppdrag åt fackhögskolorna och Högskoleservice som gäller bland annat utbildning, forskning och kvalitet. Uppdragen, som är olika för varje bolag, styr den övergripande planeringen för bolagen.

Vd och akademisk ledare

Professor Gerd Ahlström är Hälsöhögskolans vd och akademiska ledare.

– Mycket ansvar ligger i de två sammanvävda rollerna som vd och akademisk ledare. Det innebär det övergripande ansvaret för alla delar av verksamheten och samtidigt ansvaret att utveckla innehållet vad gäller utbildning och forskning, att se till att utbildning och forskning sammanlänkas så att utbildningen blir akademisk och av god kvalitet och även att arbeta för samverkan lokalt, regionalt, nationellt och internationellt, säger Gerd.

Arbete på högskolegemensam nivå

Gerd Ahlström sitter med i högskolans ledningsgrupp och i Högskoleservice styrelse där samtliga vd:ar sitter med. På så sätt har bolagen insyn i och möjlighet

Foto: Patrik Svedberg

Gerd Ahlström

Gerd Ahlström är vd och akademisk ledare vid Hälsöhögskolan och professor i omvårdnad sedan 2003. Gerd Ahlström gick sin grundutbildning i Jönköping och erhöll sin sjuksköterskeexamen 1972. Hennes forskning i dag studerar god vård för personer med långvariga sjukdomstillstånd och ur ett närstående perspektiv.

att påverka beslut som gäller de gemensamma områden som Högskoleservice ansvarar för.

Hälsöhögskolans styrelse

Gerd Ahlström är ledamot i Hälsöhögskolans bolagsstyrelse. Styrelsen tillsätts på årstämman av ägaren och styrelsen tillsätter vd:n.

– Att ha styrelsemedlemmar även från näringslivet blir allt mer viktigt. Det är inte längre bara kommuner och landsting som arbetar med hälso- och sjukvård samt i sociala sektorn, entreprenörerna blir fler och fler och de små och medelstora företagen ökar snabbt i antal. Vi måste förbereda våra studenter på den nya arbetsmarknaden och anpassa våra

En högskola med fyra fackhögskolor

Hälsöhögskolans historia börjar med den sjuksköterskeutbildning som startades av Landstinget 1897 i Jönköping. När verksamheten så småningom utvecklades och 1987 fick namnet Hälsöhögskolan fanns två högskolor i Jönköping: Hälsöhögskolan, i Landstingets regi, och Högskolan i Jönköping. Sedan 2002 är Hälsöhögskolan en av fackhögskolorna inom Stiftelsen Högskolan i Jönköping. I dag finns i Jönköping alltså en högskola med fyra fackhögskolor.

utbildningsprogram till den verklighet studenterna kommer att möta, säger Gerd.

I bolagsstyrelsen fattas beslut kring strategiska planer, mål och ekonomi. Vd rapporterar vad Hälsohögskolan har genomfört vid varje styrelsemöte.

Frågor diskuteras på olika nivåer

Vid Hälsohögskolan finns flera nämnder, råd och grupper som stöd för arbetet. Ett exempel är kvalitetsrådet där samtliga avdelningschefer och representanter för studenter och doktorander ingår. Kvalitetsarbetet leds av vd och är grunden för satsningar inom utbildning, forskning

och samverkan.

– Vi har flera organ på olika nivåer där alla typer av frågor diskuteras. Jag tar inte beslut utan att berörda vet om det och i Hälsohögskolans beslutsorganisation finns goda möjligheter och kommunikationsvägar att lyfta och få upp en fråga till diskussion, säger Gerd.

Samarbete mellan fackhögskolorna

Hälsohögskolan har flera samarbeten med de andra fackhögskolorna. Bland annat var Hälsohögskolan drivande i att inrätta Jönköping Academy for Health and Welfare där de fyra fackhögskolorna,

Landstinget och länets kommuner ingår. Andra exempel på samarbete är masterutbildningen i ledarskap och förnyelse inom hälsa och välfärd där lärare från alla fackhögskolorna undervisar, samt forskargruppen CHILD som drivs tillsammans med Högskolan för lärande och kommunikation.

– Med fyra fackhögskolor finns goda förutsättningar till samarbete och jag tycker att vi på allvar har kommit igång med att inte bara se de möjligheter som finns utan även kunna göra verklighet av dem, säger Gerd.

SOFIE SÄÄF

Karin Lind-Mörnesten är vd vid Swecare och ledamot i Hälsohögskolans styrelse

Foto: Swecare

– För att få ett levande och bra utvecklingsarbete och en omvärldsanalys är det viktigt med influenser från olika håll. Därför är det intressant med denna typ av styrelser som innehåller ledamöter med olika erfarenhetsbakgrund och kompetenser. Jag arbetar med vård-

näringslivsfrågor och export av svensk hälso- och sjukvård och kan bidra med mina kunskaper inom detta.

– Mellan Swecare och Hälsohögskolan finns en tydlig matchning när det gäller att komma ut nationellt och internationellt inom forskning och utbildning. Eftersom hälso- och sjukvård och utbildning är bland de snabbast växande områdena i världen blir just vårdutbildningar väldigt intressant och det är viktigt med ett brett nätverk nationellt

och internationellt.

–Det är spännande att vara med och påverka Hälsohögskolans verksamhet i en positiv riktning.

Swecare är en stiftelse som har regeringens uppdrag att jobba med export av svensk hälso- och sjukvård.

www.swecare.se

Hälsohögskolans styrelse

Ordförande

Karl-Gustav Bartoll, sjukvårdsdirektör, Länssjukhuset Ryhov Jönköping

Ledamöter

Gerd Ahlström vd, Hälsohögskolan

Britt-Marie Bergman, ekonomichef, Högskolan i Jönköping
Johan Calltorp, professor, Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap, Göteborg

Stefan Elm, socialchef, Eksjö kommun

Karin Lind-Mörnesten, vd, Swecare, Stockholm

Petra Lindberg, laboratoriedirektör, Laboratoriemedicin i Jönköpings län, Jönköping

Ewa Stålldal, Senior Advisor, Bactiguard AB

Göran Sigblad, vd, Team Ortopedteknik

Jan Mårtensson, docent, personalrepresentant

Adam Larsson-Klasson, studeranderepresentant

Ingalill Gimbler Berglund, universitetsadjunkt, facklig företrädare

Carina Johansson, universitetslektor, facklig företrädare

Birgitta Lundin-Östblom, sekreterare

Gjuterisalen invigd på Tekniska Högskolan

Tekniska Högskolan (JTH) har fått en ny fysisk mötesplats inom gjuteriområdet. Syftet med Gjuterisalen är att den ska vara en naturlig knutpunkt för information och kunskap om gjutning.

– Gjutning är ett stort område som är viktigt för JTH och som vi är duktiga på. Vår förhoppning är att salen kan lyfta fram ämnesområdet och göra det ännu mer synligt. Vi kommer till exempel att använda den i undervisning, vid disputationer och när vi har gästföreläsningar, säger Ingvar L Svensson, professor i komponentteknologi med inriktning gjutning.

Specialinredd sal

Att det är en gjuterisal syns på flera sätt. På väggarna sitter tavlor med koppling till området och gardinerna har bilder av en mikrostruktur. Utanför salen finns glasskåp som visar gjutgods från konsumentprodukter och fordonsindustrin, en anslagstavla och en hörna med gjuten soffa och prisbelönt designad lampa där man kan läsa tidskrifter i ämnet.

Invigning 6 oktober

Vid invigningen 6 oktober fanns bland andra Swerea SWECAST och Svenska Gjuteriföreningen på plats. Christer Davidsson, Volvo Lastvagnar och ordfö-

Ingvar L Svensson och Mats Holmgren, vd Swerea SWECAST, håller i var sin ände av bandet medan Claes Häger, f.d. vd Gjuteriföreningen; Ingemar Svensson, Sveriges Gjuteritekniska Förening och Rolf Sahlberg, f.d. gjuterichef Volvo Skövde klipper av bandet.

rande i Gjuteriföreningen, påtalade hur viktig forskningen är för Sverige.

– Forskning och utveckling är viktig för vår industri av flera skäl, ett är att vi vill behålla den starka position vi har

i Sverige. Det är stor risk att vi tappar produktion om vi inte har forskning och att vi får kompetensförsörjning av duktiga personer till industrin.

TEXT OCH FOTO: MARIE OLOFSSON

Gjutning – högskolans största forskningsgrupp

Det började med att Ingvar L Svensson rekryterades till Högskolan i Jönköping 1995 och dåvarande Ingenjörshögskolan. Kort därefter utsågs han till professor i komponentteknologi inriktning gjutning och i dag heter forskningsområdet ”Material och Tillverkning – Gjutning”. Forskargruppen är den som har störst forskningsvolym och högst andel externa medel vid högskolan.

Den starka kopplingen till industrin är en av förklaringarna till framgångarna.

– Alla våra projekt kommer från ett behov som finns hos industrin. Förutom direkt tillämpade projekt har vi även projekt där vi studerar grundläggande fenomen som gör att vi kan lösa mer komplexa problem längre fram, säger Ingvar L Svensson.

Miljön drivkraft

En stor del av forskningen är inriktad mot att ta fram viktiga komponenter genom att använda lättare och starkare material av gjutjärn eller lättmetalllegeringar.

– Det som är mest drivande i vår

forskning är i dag projekt som ger en hållbar utveckling och bättre miljö. Med komponenter av lättare material som ger mindre energiförbrukning eller har egenskaper som gör att de klarar av högre förbränningstemperaturer kan vi minska avgasutsläppen.

Stort nätverk

År 2004 bildade Tekniska Högskolan tillsammans med Swerea SWECAST och industrin Casting Innovation Centre (CIC). I dag är det en av världens största forskningsgrupper inom området och man har kontakt med framstående ►

Aluminiumlegeringar kan minska miljöpåverkan

Mer aluminium i fordon kan vara en lösning för att minska avgasutsläppen då aluminium är lättare än gjutjärn som ofta används. Men för att det ska fungera måste aluminiumet klara samma påfrestningar som gjutjärnet klarar. Emma Sjölander, doktorand vid Tekniska Högskolan, håller på att ta fram en modell som ska hjälpa till att framställa den optimala aluminiumlegeringen.

Emma ingår i ett europeiskt forskningsprojekt, NADIA*, där syftet är att öka användandet av lättmetaller i fordonsindustrin genom att utveckla legeringar och tillverkningsprocesser samt intelligent design. Hon deltar i två delprojekt där fokus ligger på värmebehandling och värmeledning av gjutna aluminiumlegeringar. Just värmebehandling är fokus i hennes avhandlingsarbete.

– Genom att värmebehandla aluminiumlegeringar som innehåller magnesium eller koppar fås egenskaper som är mycket bättre än direkt efter gjutning. Jag undersöker hur värmebehandlingen påverkar materialets styrka för att ta reda på hur det får de bästa egenskaperna.

Experimenten ger kurvor

Efter att ha undersökt ett stort antal

prover av tre legeringar har Emma kunnat ta fram kurvor för hur legeringarnas egenskaper förändras med tiden när de utsätts för olika temperaturer vid en värmebehandling. Med hjälp av en dragprovmaskin som utsätter en provstav för en kraft och mäter dess förlängning kan materialets egenskaper bestämmas.

– Ett bra resultat är när man har en bra kombination av styrka och förlängning. Ett starkt material kan till exempel ha för kort förlängning och gå av för lätt. Det är också viktigt att materialet klarar av höga temperaturer under lång tid, så som det behöver kunna göra i ett fordon, och kan behålla sina egenskaper.

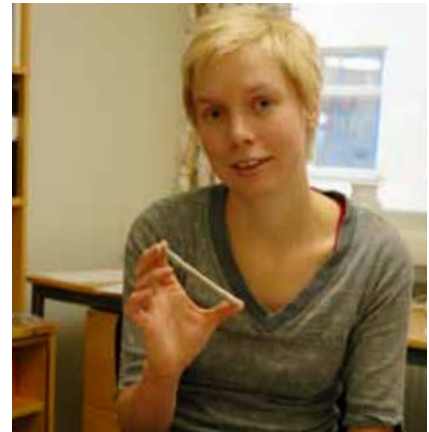
Omfattande experimentserie

Det finns tidigare forskning inom området, men resultaten har varit spretiga med olika slutsatser. Emma har gjort en omfattande experimentserie.

– Tidigare experiment har inte varit gjorda på riktigt samma sätt och lika noggrant och omfattande. Jag mäter styrka och förlängning, men jag undersöker också legeringsämnenas fördelning i mikrostrukturen. Man vill ha en jämn fördelning av partiklar i nanostorlek i materialet.

Modell till grund för mjukvara

Med hjälp av provresultaten ska Emma

Emma visar en av provstavarna från experimentserien.

ta fram en modell för hur legeringen förändras vid olika temperaturer. Modellen ska bli en hjälp för att välja en lämplig värmebehandlingscykel och Emma samarbetar med det tyska mjukvaruföretaget Magma som i dag simulerar gjutningsprocessen, men som i framtiden även ska simulera värmebehandlingsprocessen.

– Min huvuduppgift är att ta fram en modell som gör att man kan minimera antalet försök. Istället ska man i modellen kunna ändra värdet för till exempel temperatur och så ska den räkna ut hur legeringen kommer att bete sig.

* NADIA står för New Automotive components Designed for and manufactured by Intelligent processing of light Alloys.

TEXT OCH FOTO: MARIE OLOFSSON

► forskare över hela världen. I framtiden hoppas man även i större utsträckning kunna attrahera utländsk industri till forskningssamarbeten.

– Vi vill framför allt starta samarbeten med företag som har en världsledande ställning. Ett framgångsrikt samarbete i Sverige, förutom med Volvo och Scania, har varit med Daros Pistons Rings, där vi arbetat med kolvringar.

Ljus framtid

Ingvar ser inget minskat intresse för gjuteriforskningen, snarare tvärtom. Men det gäller att få ut budskapet att material

och gjutningsforskning är mycket kreativt och intressant och därigenom locka duktiga studenter till området.

– Gjutning är en metod som är väldigt resurseffektiv. När metallen är smält gjuter man den i en form och då görs designen samtidigt. Sedan är tillverkningen klar och i många fall slipper man montera eller foga många detaljer till en komponent som ingår i en större produkt som till exempel en bil eller gräsklippare. Med just detta gör att gjutning kräver kunskap och därför behöver vi utbilda duktiga materialexperten.

MARIE OLOFSSON

Casting Innovation Centre

- 35 forskare och 15 doktorander
- Extern finansiering: 25 miljoner kronor/år

Pågående projekt

- Järnkoll II (2004-2012, Vinnova)
- MERACgi II (2006-2009, Vinnova)
- IEC - Institute Excellence Centre (2007-2012, Vinnova, KK-stiftelsen, Stiftelsen för strategisk forskning)
- VIKTOR (2006-2009, Vinnova)
- VI (2006-2009, Vinnova)

Entreprenörskap för hela slanten

– Här får ni låna 200 kronor. Utveckla en affärsidé, starta ett företag och betala sedan tillbaka lånet när kursen är slut.

Så kan det låta på första föreläsningen i kursen Entrepreneurship and Business Planning på Internationella Handelshögskolan.

– När studenterna får veta att de måste starta ett företag kan man se hur deras kroppsspråk ändras, de blir så förvåningsfulla, säger Erik Hunter, lärare och forskare på Internationella Handelshögskolan (JIBS) och en av dem som utvecklat kursen Entrepreneurship and Business Planning.

Över 300 svenska och internationella förstaårstudenter från fyra olika program på JIBS har läst kursen i höst. I grupper har de utvecklat drygt 30 nya affärsidéer.

– Det är en väldigt spännande kurs att undervisa i, den är både praktisk och akademisk, säger Huriye Aygören, doktorand och lärare på kursen.

– Vi lär studenterna grunderna i företagandet. Det handlar om hur man söker efter möjligheterna och hur man väljer och utvärderar möjligheter, säger Duncan Levinsohn, doktorand och lärare.

Entreprenörsanda i Jönköping

Något Erik och hans kollegor är väldigt glada över är det mottagande studenterna fått i samhället när de arbetat med sina företag. Alla studentföretagen har lyckats få flera sponsorer bland lokala företag, och de har också varit intresserade av att ta del av vad studentföretagen haft att erbjuda.

– Jönköping har uppmuntrat och hjälpt våra studenter. Det omgivande samhället stödjer verkligen den entreprenörsanda vi vill förmedla, säger Erik.

Bland studentföretagen i år fanns bland annat en webbaserad radiokanal, tygkassar av ekologisk bomull, en cykelreparationsstation och en verksamhet som pantar tomburkar åt lokala företag. Företagen har bäst före-datum, det vill säga de avvecklas efter kursens slut men det händer att några fortsätter att ut-

Erik Hunter, från Kanada, är forskare och lärare och en av dem som utvecklat kursen Entrepreneurship and Business Planning. Doktoranderna Duncan Levinsohn, från Skottland, och Huriye Aygören, från Turkiet, undervisade på kursen i höst. Här visar de produkter från studentföretagen.

veckla sin idé.

– Just nu är ett av studentföretagen faktiskt i förhandlingar med ett etablerat företag om att sälja sin affärsidé, säger Duncan.

– Och ja, vi har fått tillbaka alla pengar vi lånade ut till studenterna! säger Huriye.

Andra universitet lånar idén

Detta var tredje gången man genomförde kursen Entrepreneurship and Business Planning på JIBS. Redan för sju år sedan startade JIBS kursen för första gången, men inte i Jönköping utan i Riga genom ett samarbete mellan JIBS och Handelshögskolan i Stockholm som finns i Riga. Erik var med och startade hela idén.

– Jag tror vi var först ut med detta koncept. Men en bra idé är sällan unik särskilt länge. Andra universitet följer vårt exempel och gör liknande projekt,

och jag vet lärare på JIBS som flyttat till USA och tagit med sig konceptet dit. Det sprids snabbt!, säger Erik.

Nytt unikt projekt med Science Park

Nu är ett helt nytt projekt på gång inom entreprenörskap och studentföretagande. I nära samarbete med Science Park utvecklar JIBS en kurs för studenter som är i slutet av sin utbildning. Den går ut på att studenten startar och registrerar ett eget företag, får ett eget kontor på Science Park och möjlighet att utveckla idéer och nätverka med andra företagare på Science Park.

– Det är en stor utmaning för studenten men också ett tryggt sätt att få testa sin idé inom ramen för sin utbildning och med Science Park som stöd. Detta är vi först ut med i Sverige, säger Erik.

TEXT OCH FOTO: SOFIE SÄÄF

Panta mera!

Ett av studentföretagen som efter kursen belönades med en utmärkelse för en riktigt bra och hållbar affärsidé var ReTurn som består av åtta svenska och internationella studenter. Sara Fallström, projektledare för ReTurn och förstaårsstudent på Civilekonomprogrammet, berättar mer.

Ni pantar alltså burkar?

– Ja, vi har avtal med flera lokala företag att vi pantar deras burkar och PET-flaskor. Vi hämtar burkarna, vi pantar dem, vi får pengarna för panten, och företaget får sin logga på våra annonseringsställena, till exempel på tröjorna vi har på oss i dag.

Vad gör ni med alla 50-öringar?

– Hälften av våra inkomster går till välgörenhet, resten till omkostnader för företaget. ”För miljön och välgörenhet” är vår idé.

Har det varit stort intresse för idén?

– Ja, vi började med att fråga 15 företag och av dem var 10 mycket intresserade. Vi har i första hand vänt oss mot lokala mindre företag.

Vad händer nu?

– Vi har genomfört den här idén inom ramen av utbildningen, men det vore spännande att ta det ett steg vidare och etablera företaget på marknaden. Annars

har vi lärt oss massor, det har varit väldigt lärorikt att starta ett företag det första man gör på utbildningen.

SOFIE SÄÄF

Populärt om produktionsutveckling

Hallå där

Kristina Säfsten, Tekniska Högskolan...

... en av författarna till boken ”Produktionsutveckling” som kom 2005 och som fortfarande är mycket efterfrågad. Googlar man på ”produktionsutveckling” hamnar boken högst bland 31 500 träffar. I dagarna kommer boken också i engelsk översättning.

Varför blev det en bok?

– Jag har skrivit boken tillsammans med Monica Bellgran, Mälardalens högskola, och boken baseras på vår forskning. Vi kände att det fanns ett stort behov att nå ut till en vidare krets än till dem som läser vetenskapliga avhandlingar. Vi ville öka kunskapen inom området och därmed bidra till att Sverige kan konkurrera internationellt med sin produktionsförmåga.

Anade ni att behovet var så stort?

– Ja, när vi skrev boken började trenden vända, det vill säga produktionsfrågor kom på agendan, och vår bok kom precis i rätt tid. Denna trend har hållit i sig och intresset för produktionsfrågor är större än vad det någonsin varit under min tid som forskare.

Vilka använder boken?

– Den används i olika ingenjörsutbildningar, bland annat på Tekniska Högskolan (JTH), Chalmers och i Luleå. Den används också av folk i industrin. Jag har på flera företag sett vår bok i hyllan och fått positiva kommentarer om den!

Och nu kommer den på engelska också?

– Ja, med internationella masterstudenter väcktes ett akut behov av att ha boken även på engelska, och den kommer att

”Produktionsutveckling – utveckling och drift av produktionssystem”, 2005, Studentlitteratur.

användas internationellt för företag med enheter på olika platser i världen.

Vad gör du nu?

– Jag forskar och undervisar inom produktionsområdet på JTH och skriver faktiskt på en ny bok som kommer vid årsskiftet.

SOFIE SÄÄF

Vem leder vem i skolan?

Rektor och lärare skapar ledarskapet i skolan tillsammans, skriver Ann Ludvigsson, Högskolan för lärande och kommunikation, i sin doktorsavhandling.

Namn: Ann Ludvigsson

Gör: Undervisar i pedagogik på HLK sedan 1998. Forskar inom forskningsprogrammet Lära i livet som ingår i Encell, nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande.

Bor: På en gård mellan Bunn och Ölmostad med familjen.

Aktuell: Disputerade 23 oktober med sin doktorsavhandling "Samproducerat ledarskap: Hur rektorer och lärare formar ledarskap i skolans vardagsarbete".

Hur ser skolledarens roll ut på en helt vanlig svensk grundskola? Ann Ludvigsson på Högskolan för lärande och kommunikation beskriver i sin doktorsavhandling ledarskapet som något som samproduceras av både rektor och lärare.

– Min utgångspunkt har varit att ledarskap formas av relationer och socialt samspel. Men hur går det till? Hur formas ledarskapet av sociala möten? Hur influerar och förstår de olika parterna varandra?

Ann Ludvigsson, Högskolan för lärande och kommunikation (HLK), har i sin doktorsavhandling "Samproducerat ledarskap: Hur rektorer och lärare formar ledarskap i skolans vardagsarbete" studerat hur skolledare och lärare interagerar på jobbet. Hon har varit ute på plats i tre skolor i en kommun och bland annat observerat formella möten mellan skolledaren och lärare, både grundskollärare, fritidspedagog och förskollärare.

Egna sociala världar

Ann ser skolor som delkulturer. Ofta talar man om en organisation som en enhet med en ledare som styr reformer och

förändringar. I skolans värld fungerar det inte alltid så.

– Det finns övergripande mål på statlig nivå om att alla i skolan ska utveckla gemensamma synsätt och sträva åt samma håll. Men det är inte verkligheten – vill inte lärarna förändra så får det ingen större genomslagskraft, säger Ann.

Vem leder vem

Anns forskning visar att ledarskap är något som skolledare och lärare formar tillsammans. Både skolledare och lärare lyfter fram betydelsen av lärarnas inflytande för att förändringar och beslut ska få genomslag i arbetet. Ibland kan man ifrågasätta vem som egentligen leder vem.

» Mötet mellan forskare och praktiker är oerhört intressant och viktigt för båda parter.

– Det förvånar mig hur starka krafter som finns inom skolans organisation. Det finns ofta ingen enhetlig syn i skolorna, det handlar mycket om kulturella föreställningar och intressen man vill värna om, säger Ann.

Förr var rektorn en högt uppsatt person som hade särskild pondus i samhället och pekade med hela handen, men i

modern tid har skolledaren drivit sina frågor mer i samförstånd med lärarna.

– Jag kan i dagens skolpolitik se en återgång till ett äldre sätt att betrakta ledarskap. I målen för det statliga rektorsprogrammet lyfter man fram skolledarens särskilda ställning som chef i förhållande till lärarna. Men det är inte så enkelt att styra uppifrån och ner i skolan, det måste byggas på en ömsesidighet, säger Ann.

Underliggande värderingar

– Just lärarkåren har varit med om så mycket förändringar fram och tillbaka. Man kan ana en viss förändringströtthet och tveksamhet till om förändringen verkligen kan leda till något bättre.

Men Ann tror också att det finns stora likheter med skolan och andra arbetsplatser, att det finns underliggande värderingar och föreställningar i en organisation som vi sällan talar om men som styr vårt sätt att arbeta.

För att sprida sina forskningsrön ut till dem det handlar om deltar Ann på till exempel rektorsutbildningar, rektorskonferenser och i rektorsgrupper för att prata om sina studier.

– Mötet mellan forskare och praktiker är oerhört intressant och viktigt för båda parter, säger Ann.

TEXT OCH FOTO: SOFIE SÄÄF

82 procent fler sökande till högskolan i vår

Högskolan i Jönköping har haft den största ökningen av antalet sökanden till vårterminen 2010 jämfört med vårterminen 2009 av alla svenska lärosäten.

Totalt har 9 851 personer sökt till högskolans kurser och program med start i vår, jämfört med 5 418 förra året. Av dessa har 5 625 högskolan som förstaval, för ett år sedan var motsvarande siffra 2 894.

– Det är givetvis jätteroligt att högskolan har så många sökanden. Men det innebär också att det blir hårdare konkurrens om platserna och vi kommer att vara tvungna att tacka nej till sökanden, säger Gerd Engström, antagningsansvarig, Studerandeenheten, Högskoleservice.

Gerd ser två orsaker till det ökande antalet sökande, dels den rådande arbetsmarknaden, dels förändringar i antagningsreglerna till nästa läsår.

I hela landet uppgick antalet webban-

Foto: Patrik Svedberg

mälningar till 183 016 stycken, vilket är nytt rekord och en ökning från ifjol med cirka 15 procent.

Statistiken avser antalet sökande till kurser och program med start vårtermi-

nen 2010 via webbanmälan till VHS via e-tjänsten www.studera.nu. Utöver dessa tillkommer en litet antal ansökningar via pappersblankett.

Bibliotekets dag

För tredje året i rad arrangerar Högskolebiblioteket Bibliotekets dag den 26 november klockan 10-16 – en dag då man kan uppleva biblioteket med alla sinnen!

Högskolebiblioteket bjuder på olika aktiviteter hela dagen, bland annat blir det

- teatergodis med skådespelare från Kulturskolan
- musikunderhållning från Länsmusiken
- databasdemonstrationer
- utställningar
- Nintendo Wii-turneringar
- tävling i pappersflyg
- fototävling.

Förutom allt detta bjuder Högskolebiblioteket på kaffe och tårta. Välkomna!

Den officiella förkortningen på Internationella Handelshögskolan

Från Internationella Handelshögskolan har det kommit önskemål om att inte använda förkortningen IHH i svenska texter. Det bästa är att skriva ut hela namnet och när det inte är möjligt använda förkortningen JIBS, med en förklaring att det står för Jönköpings International Business School.

Miljoner till forskare vid JIBS

Foto: JIBS

Mattias Nordqvist

Mattias Nordqvist, Ek. Dr., får projektbidrag med inriktning mot strategisk forskning om förutsättningar

Två forskare vid Internationella Handelshögskolan har beviljats projektbidrag på sammanlagt nästan 4,5 miljoner av Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap.

för tillväxt till projektet "Effekterna av generationsskifte i företag på tillväxt och jobbskapande: En longitudinal populationsstudie". Mattias får totalt 3,075 mnkr år 2010-2012.

Anna Larsson, Ek. Dr., får bidrag till projekt "Vad skiljer det börsnoterade företaget från det ägarledda företaget? – En problematiserande och jämförande studie av gränser och gränsdragning i företag". Anna får totalt 1,365 mnkr år 2009-2011.

NOTISER NOTISER NOTISER NOTISER NOTISER NOTISER NOTISER NOTISER

Föreläsning på Knutpunkten

Kan man vara hel fast man saknar en del...

Lena Maria Klingvall berättar om sitt innehållsrika liv som idrottare, artist, konstnär och författare.

Föreläsningen äger rum måndag 16 november kl. 16.00-17.30 i HJ-aulan, Högskolan för lärande och kommunikation. Anmäl dig på

www.hj.se/knutpunkten

Foto: Håkan Flank

Disputation vid Högskolan i Jönköping

Tobias Dahlström

Internationella Handelshögskolan

Disputerade den 24 september med avhandlingen "Causes of corruption".

Fakultetsopponent var professor Karl Ove Moende, Oslo University

Vaccinering mot den nya influensan

Högskolan i Jönköping planerar att genomföra vaccinering mot den nya influensan av all personal under veckorna 47 och 48. Vaccinationen kommer att ske i Hälsohögskolans lokaler.

Ytterligare information om tider och schema med mera finns på

www.hj.se/personal

Föreläsning på Hälsohögskolan

Hur har vi det men framför allt hur tar vi det? Om hjärtsjukdom och sociala relationer föreläser Bengt Fridlund, professor i omvårdnad.

Föreläsningen äger rum 24 november kl. 18.00-19.30 i Forum Humanum (entréplan) på Hälsohögskolan.

Astronomidag för gymnasieelever

Med anledning av att 2009 är det Internationella Astronomiåret bjuder Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) och Tekniska Högskolan i Jönköping (JTH) in Jönköpings läns åk 2-elever på naturvetenskapsprogrammen till en spännande eftermiddag om universum den 5 november.

– Skolorna visade ett mycket stort intresse och på vissa av länets gymnasier ges redan nu kurser inom astronomi, säger Anders Wadell, marknadskommunikatör på JTH. 400 gymnasieelever lyssnade på föreläsningar av astronomerna Göran Gahm, Jens Melander och Alexis Brandeker från Stockholms universitet.

– Redan förra hösten tog professor Göran Gahm kontakt med Olle Östklint, högskolektor i fysik på HLK, och berättade om sina planer inför astronomiåret, berättar Britt Allvin, universitetsadjunkt vid HLK. Båda tyckte att det här var ett viktigt ämne att lyfta och vi beslutade oss

för att koppla ihop detta med vår årliga länsstudiedag som arrangerades samma dag för länets gymnasielärare. Den vänder sig till lärare inom naturvetenskap/teknik och ett 60-tal lärare hade anmält sitt intresse.

Susanne Elfström, student vid Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) har belönats med Entreprenörregion-ens LIFE-pris 2009. Hon får priset för uppsatsen "Medieelevers erfarenheter av 'Skarpa jobb' – praktiskt och entreprenöriellt lärande i gränslandet mellan skolans stödjande miljö och arbetslivets produktionskrav".

Susanne har läst Särskild lärarutbildning (SÄL) vid HLK. LIFE står för Lärare Inspirerar Fram Entreprenörskap.

Vad är konst?

Svaret kanske kommer i ett samtal mellan konstnären Ernst Billgren och konstintendent Jeanette Gustafsson under rubriken ”Vad är konst?” och andra jätteviktiga frågor.”.

Samtalet sker torsdag 26 november kl. 18.30 i sal Hc113 på Högskolan för lärande och kommunikation (HLK), Gjuterigatan 5.

En av Sveriges mest intressanta konstnärer

Ernst Billgren är en av Sveriges mest namnkunniga och intressanta konstnärer. Förra året gav han ut boken Vad är

konst? Och 100 andra jätteviktiga frågor.

Den offentliga föreläsningen med Ernst Billgren är ingen regelrätt föreläsning, utan sker istället i samtalets form. Jeanette Gustafsson är konstintendent vid Jönköpings läns museum och är kvällens samtalsledare.

Föreläsningen ingår i HLK:s serie Öppna föreläsningar. I denna föreläsning är även Jönköpings läns museum samarrangör.

Foto: Sven-Erik Svensson

Programkatalogen 2010/11 klar till utbildningsmässorna

Programkatalogen för läsåret 2010/2011 är klar! Precis som tidigare år kommer den att finnas med på de fyra utbildningsmässor som Högskolan i Jönköping deltar i under hösten.

På mässorna kommer både studenter och personal från de fyra fackhögskolorna att vara med i högskolans gemensamma monter för att svara på frågor och berätta om våra program.

De mässor högskolan deltar i under hösten är:

- Göteborg 12-14 november på Svenska Mässan, Kunskap & Framtid
- Örebro 17 november, Conventum Kongress, U-A-F
- Malmö 25 november, Stadionmässan (Europaporten Kongresscenter, SACO studentmessa)

• Stockholm 3-4 december, Stockholmsmässan i Älvsjö, SACO studentmessa.

Förutom i Malmö arrangeras seminarier av fackhögskolorna.

Från slutet av november finns programkatalogen på www.hj.se och den går också att beställas direkt från högskolan, Högskolan i Jönköping, Studerandeenheten, Box 1026, 551 11 Jönköping.

Foto: Daniel Ekman

En spikning med tre anledningar att fira

Med hammare, spik och tårta firade Internationella Handelshögskolan den 29 oktober att...

1. Jean-Charles Languilaire spikade sin doktorsavhandling "Experiencing work/non-work - Theorising individuals' process of integrating and segmenting work, family, social and private".
2. Detta är doktorsavhandling nr. 60 på JIBS.
3. Avhandlingen är den första på JIBS med det nya högskolegemensamma omslaget.

HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Högskriften

ISSN 1104-3687

Ansvarig utgivare:

Berit Wall

Redaktör: Lena Halldorf

Journalister: Marie Olofsson, Sofie Säaf

Layoutredaktör: Kristofer Rask

Tryck: ARK-tryckaren i Jönköping

Upplaga: 1 300 ex.

Adress: Högskolan i Jönköping

Högskriften, Box 1026

551 11 Jönköping

E-post: hogskriften@hj.se

Omslagsbild: Gjutning vid Skandinaviska Gjuteriskolan i Jönköping

Foto: Patrik Svedberg

Nästa nummer: 11 december

Manusstopp: 30 november

Högskolan i Jönköping är en stiftelse* med tydliga profiler som präglas av entreprenörsanda, internationella relationer och samverkan med näringsliv och samhälle. Utbildning och forskning bedrivs inom fyra fackhögskolor:

- Hälsohögskolan
- Högskolan för lärande och kommunikation
- Internationella Handelshögskolan
- Tekniska Högskolan

* En av tre stiftelsehögskolor i Sverige med rätt att ge doktorexamen, de andra två är Handels-högskolan i Stockholm och Chalmers.

Högskoleservice är högskolans serviceorganisation och driver gemensam verksamhet samt tillhandahåller infrastruktur, gemensamma system och gemensam information/marknadsföring.

Högskolan i Jönköping har ca 11 000 studenter, ca 800 anställda och omsätter ca 718 mnkr (2008).

Högskolans verksamhet och strategiska utveckling kan beskrivas med följande ledord:

- Fokusering och specialisering
- Intensiv samverkan i partnerskap globalt, nationellt, regionalt och lokalt inom forskning, utbildning och omvärldsrelationer
- Entreprenörskap, innovationer och kreativitet.

Jaha!

Det var det, det. Årets värsta månad är här och men jag tänker inte klaga som jag brukar göra så här års.

För vem blir glad av att läsa om hur jag lider av mörker och kyla och solfattiga dagar? Ingen! Och eftersom solen just nu lyser utanför mitt fönster är det lättare att försöka plocka fram de guldkorn som jag hoppas ska finnas och få ta del av under november.

För guldkorn finns det i tillvaron varje dag – det gäller bara att ta vara på dem. Man kan gå på bio en vanlig måndagskväll vilket kan vara en bra start på veckan. Det kan bli något spännande som "Flickan som lekte med elden" eller varför inte en riktig "tjejfilm" som "Julie & Julia" med underbara Meryl Streep.

Eller man kan vara försöka vara ledig en dag mitt i veckan och göra en nostalgiresa. Som barn åkte jag ofta tåg till farmor i Mönsterås och det är precis vad jag planerar. Det ska bli spännande att se hur många stationer tåget stannar vid nu jämfört med när jag var liten men jag misstänker att det inte är så många. En tågresa kan vara avkopplande och jag kan titta på landskapet på ett helt annat sätt än när jag sitter i min lilla röda pärla. Att det dessutom är miljövänligare med tåget kan väl ingen ha något emot?

Ett guldkorn räknar jag med att få den 16 november. Då har jag planerat att lyssna på Lena Maria Klingvall som ska berätta om sitt innehållsrika liv på en föreläsning arrangerad av Knutpunkten. Sedan jag såg ett TV-program om henne för ett 20-tal år sedan har jag fascinerats av hur hon klarar tillvaron. Lena Maria är född utan armar och hennes vänstra ben är betydligt kortare än det högra. Hon har varit uttagen i det svenska handikapplandslaget i simning i både VM och OS och numera ger hon konserter över hela världen. Jag tror att det blir en mycket inspirerande och tänkvärd föreläsning och hon är en människa som jag säkert kan lära mig mycket av.

Det finns många fördelar med att arbeta på en högskola för här händer det alltid mycket. Den 26 november är en sådan

dag. Det är Bibliotekets dag klockan 10-16 på högskolebiblioteket med många olika aktiviteter som till exempel teatergodis, databasdemonstrationer och tävling i pappersflyg. På kvällen, klockan 18.30, kommer konstnären Ernst Billgren till Högskolan för lärande och kommunikation för att försöka svara på frågan "Vad är konst?" i ett samtal med konstintendent Jeanette Gustafsson.

Och vill jag gå utanför högskolan kan jag välja att delta i Jönköping Open den 5-13 november som innehåller många spännande föreläsningar, filmvisningar och teaterföreläsningar och där Högskolan för lärande och kommunikation är en av arrangörerna. Eller varför inte ha en härlig rockkväll i Jönköpings fina Konserthus den 13 november när mina favoriter the Refreshments från Gävle kommer dit och då är det bara omöjligt att sitta stilla. Sätter jag på en CD med det bandet hemma blir jag garanterat på gott humör och allt tråkigt hushållsarbete blir hur roligt som helst!

Nu har vi stängt landet för vintern, jag har gjort i ordning krukkan med enris och rönnbärskvistar på min yttertrappa och snart är det dags att hänga en enriskrans på ytterdörren. Inte riktigt än men lagom till första advent brukar jag göra det. Och första advent är inte långt borta, bara drygt fyra veckor i skrivande stund och då kommer ljusen i alla fönster. Sedan är det en knapp månad kvar innan det vänder och vi går mot ljusare tider igen!

Se där! Det gick att skriva utan klagomål om mörker, regn och kyla. Men min vanliga uppmaning kommer ni inte ifrån: glöm inte reflexerna! Alla har mörka ytterkläder och man syns inte i mörkret! Dessutom: Var rädda om varandra och ta vara på den tid ni har!

Kram

